

ЯКОГО РОДУ АБРЕВІАТУРИ?

Прийнято вважати, що граматичний рід аббревіатури потрібно визначати за родовою належністю її стрижневого слова. Вона буває чоловічого, жіночого чи середнього роду, пор.: *ТЮГ* чол. р. за стрижневим словом *театр*; *ЗМОП* чол. р. за стрижневим словом *загін*; *НБУ* чол. р. за стрижневим словом *банк*; *ЧАЕС*, *СЕС* жін. р. за стрижневим словом *станція*; *МАУ* жін. р. за стрижневим словом *асоціація*; *МВС*, *МЗС* серед. р. за стрижневим словом *міністерство*. Напр.: у липні **НБУ** вже викупив на міжбанку понад 1,3 мільярда доларів (Дзеркало тижня, 19.07.-1.08.2008); Усього за 150 метрів від центрального пляжу Запоріжжя **СЕС** виявила холерний вібріон (Україна молода, 10.07.2008); **МВС** врегулювало проблему з виробником закордонних паспортів (Україна молода, 11.07.2008). Проте на граматичний рід раніше вживаних (*ЖЕК*, *ВАК*) і багатьох нових аббревіатур (*ТУМ*, *ВАТ*, *ЗАТ*, *МОЗ*, *МОН*, *Мінфін*, *Мін'юст* тощо) впливає їхня форма. Ті з них, що закінчуються на приголосний, уживають здебільшого як іменники чоловічого роду, хоч їхнє стрижнєве слово жіночого (пор.: **ЖЕК** і *житлово-експлуатаційна контора*; **ВАК** і *Вища атестаційна комісія*) або середнього роду (пор.: **ТУМ**

і *Товариство* української мови; *ВАТ* і відкрите акціонерне товариство; *ЗАТ* і закрите акціонерне товариство; *МОЗ* і *Міністерство* охорони здоров'я; *МОН* і *Міністерство* освіти і науки; *Мінфін* і *Міністерство* фінансів; *Мін'юст* і *Міністерство* юстиції). Напр.: В очікуванні ухвалення Закону про азартні ігри *Мінфін* зайнявся вдосконаленням нормативної бази щодо грального бізнесу (Україна молода, 16.07.2008); *Мін'юст* зацікавлений у тому, щоб створювати нові установи утримання засуджених блокового типу, ураховуючи всі вимоги безпеки (Україна молода, 17.07.2008). Аббревіатури на голосний *-о* незалежно від форми роду стрижневого слова мають значення середнього роду, пор.: *СІЗО* і слідчий *ізолятор*; *РНБО* і *Рада* національної безпеки і оборони. Напр.: *Лук'янівське СІЗО* через два-три роки «випишуть зі столиці» (Україна молода, 17.07.2008).

Родова ознака деяких нових аббревіатур неоднакова в усному й писемному професійному мовленні. Зокрема, *ПДВ* (педеве) в усному вжитку має значення середнього роду, бо наприкінці вимовляють голосний *е*, а в писемному за стрижневим словом *податок* ця аббревіатура чоловічого роду, напр.: *Продаж* залишків металобрухту: що буде з *вхідним ПДВ*; *Чи відшкодують із бюджету від'ємний ПДВ* продавцям молока, м'яса в живій вазі (Все про бухгалтерський облік, 29.11.2007. – С. 16, 36).

Отже, граматичний рід одних аббревіатур визначають за стрижневим словом їхніх розгорнутих назв, а інших – за їхньою формою.

Катерина Городенська